

เบลันท์ และ คลอสไมเออร์ (Blunt and Klausmier) กล่าวว่า “การจัดกิจกรรมนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกและพัฒนาการเป็นผู้นำ รู้จักเคารพและนับถือผู้อื่นและตนเอง มีสุขภาพดี มีความสุข มีทักษะในการใช้สัดส่วนของร่างกาย มีอารมณ์มั่นคง สร้างค่านิยมที่เหมาะสม สร้างความสัมพันธ์กับคนในวัยเดียวกัน หรือวัยแก่กว่า ได้อีกทั้งช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมกันทำงานกับเพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ และบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน และสามารถดำรงตนอย่างมีความสุข

โรเบิร์ต ดับบลิว เฟรดเดอริค (Robert W. Frederick) ได้สรุปให้เห็นถึงคุณประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนไว้ 8 ประการดังนี้

1. เป็นการเตรียมตัวนักเรียนสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย
2. เป็นการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยในตนเอง
3. เป็นการส่งเสริมให้รู้จักการทำงานร่วมกัน
4. เป็นการช่วยเพิ่มพูน ความสนใจของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น
5. เป็นการสร้างความสำนึกในการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนต่าง ๆ

ของสถาบันและสังคม

6. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถพิเศษของนักเรียน
7. เป็นการส่งเสริมแรงขับที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษา
8. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาความสามัคคีในโรงเรียน

ภิญโญ สาธร (ภิญโญ สาธร 2519 : 208) ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนที่สำคัญ 10 ประการดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้และความเพลิดเพลิน
2. สนับสนุนการศึกษาที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
3. ช่วยให้การบริหารโรงเรียนดำเนินไปด้วยความสะดวกและเรียบร้อย เพราะนักเรียนมีโอกาสปกครองตนเอง และมีหนทางระบายความคิดเห็นโดยผ่านกิจกรรมบางอย่างในโรงเรียน
4. ช่วยเหลือชุมชนให้มีโอกาสได้รับความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลินกับกิจกรรมบางอย่างของนักเรียนไปด้วย เพราะนักเรียนจะเปิดโอกาสให้ประชาชนมาชมกิจกรรมของตนเสมอ

5. ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing)
 6. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึกรับผิดชอบในทางจิตใจ เพราะมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะเกิดความสามัคคีกลมเกลียว และมีโอกาสแสดงความสามารถให้เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคม โดยการร่วมมือจัดกิจกรรมนักเรียน
 7. ส่งเสริมค่านิยมทางสังคม โดยอาศัยกิจกรรมบางอย่าง ฝึกจรรยาบรรณและการวางตนในสังคม เช่น การจัดงานเลี้ยงอาหารและการจัดงานร่ำวง หรืองานทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างอื่นตามวาระอันควร
 8. ช่วยสร้างบุคลิกภาพให้นักเรียนให้มีลักษณะของความเป็นผู้นำ เพราะมีโอกาสฝึกฝนการบริหารงานเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน
 9. ช่วยฝึกความเป็นพลเมืองดี รู้จักรับผิดชอบ รู้แพ้ รู้ชนะ โดยการแข่งขันและเชียร์กีฬาที่ถูกต้องทำนองคลองธรรม และมีจรรยาบรรณที่ดี
 10. เพิ่มเติมความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ โดยอาศัยชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ เช่น ชุมนุมสังคมศึกษา ชุมนุมวิทยาศาสตร์ และชุมนุมภาษาอังกฤษ เป็นต้น
- ระดับ นิลพังกา (ระดับ นิลพังกา 2524 : 19-22) ได้รวบรวมคุณค่าของการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้
1. ส่งเสริมบุคลิกลักษณะที่ถึงประสงค์เป็นรายบุคคล
 2. ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม
 3. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
 4. กิจกรรมนักเรียนส่งเสริมการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ขึ้น
 5. ส่งเสริมการดำเนินวิถีร่วมกันอย่างประชาธิปไตย
 6. กิจกรรมนักเรียนช่วยเหลือในการบริหารโรงเรียน
 7. ส่งเสริมความสนใจให้เหมาะสมแก่ลักษณะแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล
 8. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน
 9. กิจกรรมนักเรียนใช้เป็นเครื่องทดลองกิจกรรมในหลักสูตร
 10. กิจกรรมนักเรียน มีส่วนช่วยเหลือชุมชน
 11. กิจกรรมนักเรียนส่งเสริมความมุ่งหมายของการศึกษา

จากแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดกิจกรรมนักเรียนตั้งได้กล่าวมาแล้วนั้น อาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมนักเรียนมีประโยชน์ที่สำคัญ ๆ ดังนี้ (เชาวน์ มณีวงศ์ 2527 : 121-122)

1. ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ของนักเรียน ได้ฝึกฝนทักษะ ได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติจริง อันเป็นการสอดคล้องกับแนวคิดที่ “การเรียนรู้เกิดจากการกระทำ”

2. ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะดีเด่นของความเป็นประชาธิปไตย เพราะว่า กิจกรรมนักเรียนดำเนินการโดยนักเรียน เพื่อนักเรียน และเป็นของนักเรียน โดยครูเป็นแต่เพียงช่วยแนะนำนักเรียนให้รู้จักปกครองตนเอง ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ฝึกการทำงานร่วมกัน ฝึกการแสดงความคิดเห็น ฝึกความรับผิดชอบ

3. ทำให้เกิดความสามัคคี รักหมู่คณะ เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพราะกิจกรรมนักเรียนต้องทำเป็นกลุ่ม ต้องอยู่ร่วมกัน ได้พบกับความสุข ความทุกข์ยากด้วยกัน เกิดความประทับใจซึ่งกันและกัน

4. เกิดความคิดสร้างสรรค์ แปลก ใหม่ เพราะนักเรียนต้องทำงานร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ย่อมต้องค้นหาวิธีการที่ดีกว่า ต้องศึกษาค้นคว้า ความคิดย่อมงอกงามแตกฉานออกไป มีความคิดใหม่ ๆ แปลก ๆ ออกมาเสมอ ๆ

5. ช่วยให้นักเรียนมีทางเลือก มีทางแสดงออกตามแนวความคิด ความสนใจของตนเอง อาจจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกตามความสนใจและความต้องการที่มีอยู่ เป็นการพัฒนาได้ถูกต้องกับลักษณะเฉพาะบุคคล

6. เป็นการสร้างชื่อเสียงเกียรติคุณให้กับโรงเรียน เพราะกิจกรรมต่าง ๆ นั้นมิได้มีขอบเขตจำกัดอยู่แต่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น ย่อมแพร่กระจายไปยังสังคม ชุมชนรอบนอกด้วย กิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ก็จะได้รับความนิยมชมชื่น ได้รับความสนใจและการสนับสนุนจากประชาชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับกีฬา การแสดงละครคอน การบำเพ็ญประโยชน์ จะช่วยสร้างความนิยม เชื่อถือ เกียรติคุณให้กับโรงเรียนเป็นอย่างมาก โรงเรียนก็จะมีชื่อเสียง นักเรียนก็จะรักและเทิดทูนโรงเรียน

7. ช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนแต่ละคนดีขึ้น เพราะนักเรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม เมื่อครูเห็นผลงานก็สามารถเข้าใจนักเรียนและประเมินคุณค่า คุณภาพของนักเรียนได้ และถูกต้องยิ่งขึ้น ครูได้รู้จักและเข้าใจความสนใจของนักเรียน ความกตัญญูของนักเรียน จะได้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมนักเรียนได้ถูกต้อง

8. ช่วยในการปรับปรุงหลักสูตร เพราะว่ากิจกรรมนักเรียนที่แสดงออกเป็นเครื่องชี้นำสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย หลักสูตรย่อมต้องการปรับปรุงที่ทันสมัยด้วย เช่นกัน

9. ช่วยในการฝึกฝนนักเรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เพราะกิจกรรมนักเรียนมีลักษณะเป็นสังคมน้อย ๆ ที่จำลองจากสังคมใหญ่ ๆ สังคมหนึ่ง ที่มี กฎ ระเบียบ กติกา มีความรับผิดชอบทั้งในสิทธิและหน้าที่ ซึ่งเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการอยู่ร่วมกันในสังคมตามปกติ

10. ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา นอกเหนือที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นประสบการณ์หลัก ในส่วนของรายละเอียดปลีกย่อย ไม่อาจสามารถจัดไว้ในหลักสูตรได้ อีกประการหนึ่งประสบการณ์ที่จัดไว้ในหลักสูตรอาจเก่าล้าหลัง ไม่ทันต่อเหตุการณ์สมัยนิยม กิจกรรมนักเรียนก็อาจสามารถแก้ไขได้ทันทั่วๆ โดยการเสริมกิจกรรมเพื่อจัดประสบการณ์ส่วนที่ขาดหรือยังล้าหลังอยู่ให้กับนักเรียนได้ หากโรงเรียนดำเนินการไปตามหลักสูตรอาจแก้ไขไม่ทันต่อเหตุการณ์เพราะการเปลี่ยนหลักสูตรเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและใช้เวลานาน จะเห็นได้ว่าประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนนั้นมีมากมายไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ด้านส่งเสริมการเรียนการสอน การพัฒนาตนเองของนักเรียน ตลอดจนมีส่วนช่วยในการบริหารโรงเรียนและช่วยสังคม สภาพแวดล้อมทางสังคมปัจจุบันเปิดโอกาสให้นักเรียนก่อปัญหาต่าง ๆ ได้มากมาย กิจกรรมนักเรียนจะช่วยป้องกันปัญหา ลดปัญหา และแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรม ความประพฤติของนักเรียนได้เป็นอย่างมาก กิจกรรมนักเรียนจะช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพด้านต่าง ๆ นอกเหนือการเรียนวิชาความรู้ให้กับนักเรียนไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้จักตนเอง ฝึกความเป็นผู้นำ รู้จักอยู่ร่วมกับสังคม ตลอดจนคุณลักษณะที่ดั่งามต่าง ๆ อันจะเป็นการเตรียมนักเรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม ของโรงเรียน ของครอบครัว สังคมและประเทศชาติในที่สุด ดังนั้นกิจกรรมนักเรียนจึงมีคุณค่าอันน่าปลื้มการดังกล่าว

8.8 ข้อระวังและผลเสียของการจัดกิจกรรมนักเรียน

ถึงแม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการจัดกิจกรรมนักเรียนก่อให้เกิดประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนการสอน การพัฒนาของผู้เรียน ตลอดจนการสร้างเสริมนิสัยที่ดีงามให้กับนักเรียนก็ตาม แต่ถ้าหากว่าการจัดกิจกรรม

นักเรียนนั้น ผู้เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการวางแผนดำเนินการที่เหมาะสม ก็ย่อมก่อให้เกิดผลเสียได้เช่นกัน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้บังเกิดผลดี มีประสิทธิภาพตรงตามความมุ่งหมายที่วางไว้ มีข้อควรระวังตามที่ได้มีนักการศึกษาให้แนวคิดไว้ดังนี้

กรมสามัญ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 68) ได้กล่าวถึงข้อระวังในการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้

1. อย่าให้นักเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ดูและผู้ฟังเท่านั้น แต่ควรให้มีโอกาสเป็นผู้กระทำด้วย
2. อย่าละเลยพวกที่ไม่เก่ง ควรสนับสนุนให้เขาเป็นพวกสมัครเล่น
3. ระวังระวังพวกที่เป็นดาราในกิจกรรมต่าง ๆ อาจล้มเหลวในการเรียน
4. การแข่งขันก็พาดต้องเน้นความมีน้ำใจและการตัดสินต้องยุติธรรม
5. กิจกรรมต่าง ๆ ต้องจัดเพื่อเสริมสร้างให้เด็กมีความมั่งคั่งในด้านต่าง ๆ โดยไม่เน้นแพ้-ชนะ หรือโฆษณาชื่อเสียงมากเกินไป
6. ครูต้องส่งเสริมให้นักเรียนคิด และตัดสินใจเอง แทนที่ครูจะคิดและตัดสินใจให้
7. ต้องแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจจะต้องทำให้นักเรียนอยู่เกินเวลา หรือจำเป็นต้องใช้วันหยุด
8. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นด้วย
9. อย่าจัดกิจกรรมโดยเลียนแบบโรงเรียนอื่น เว้นแต่กิจกรรมสากล เช่น อนุภาชาดลูกเสือ
10. อย่ากำหนดกิจกรรมตายตัวเป็นแบบฉบับ ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น
11. อย่าให้ครูทำงานหนักเกินไป กิจกรรมควรมีส่วนพหุเหมาะแก่กำลังครู
12. อย่าให้กลุ่มคนกลุ่มใดมีอิทธิพลเหนือกิจกรรม เช่น บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มาจัดการสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เพื่อประโยชน์บางประการ ทำให้ผิดวัตถุประสงค์ของกิจกรรม
13. อย่าให้นักเรียนเสียเวลาและพลังในกิจกรรมมากเกินไป และกิจกรรมควรเกี่ยวข้องกับหลักสูตร
14. อย่าให้กิจกรรมมุ่งไปในด้านธุรกิจการค้ามากกว่าการศึกษา และกิจกรรมต้องไม่ทำให้นักเรียนสิ้นเปลืองมากเกินไป
15. อย่าให้ครูทำงานในกิจกรรมที่ไม่มีความสามารถ ไม่สนใจ และระวังการแบ่งพรรคแบ่งพวกของครูด้วย

เขาวาน์ มณีวงศ์ (เขาวาน์ มณีวงศ์ 2527 : 122-124) ได้ศึกษาข้อเสนอแนะของนักการศึกษาที่สำคัญ ๆ และได้สรุปถึงสาเหตุที่นักเรียนไม่สนใจกิจกรรมนักเรียนและสาเหตุที่ทำให้การจัดกิจกรรมในโรงเรียนไม่บรรลุตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ดังนี้

สาเหตุที่นักเรียนไม่สนใจกิจกรรมนักเรียน

1. เวลาที่จัดกิจกรรมนั้นเป็นเวลาที่ยังนักเรียนไม่ว่างต้องไปทำงานหารายได้ หรือกลับไปทำงานที่บ้าน

2. นักเรียนต้องรีบกลับบ้าน เพราะการคมนาคมไม่สะดวก หรือบ้านอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน

3. นักเรียนไม่มีเงินจัดกิจกรรม ไม่มีเงินรายจ่ายร่วมกิจกรรม

4. นักเรียนเป็นคนเก็บตัว ขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก

5. ผู้ปกครองนักเรียนมองไม่เห็นความสำคัญ ไม่สนับสนุน

6. มีความขัดแย้งเกิดขึ้นในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา จัดกิจกรรมร่วมกันไม่ได้

7. ตัวนักเรียนเองมองไม่เห็นประโยชน์ของการร่วมกิจกรรม จึงไม่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม

สาเหตุที่ทำให้การจัดกิจกรรมในโรงเรียนไม่บรรลุตามความมุ่งหมาย

1. ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักเรียนต่างไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่แท้จริงของแต่ละฝ่าย

2. โรงเรียนยังไม่แน่ใจและกระจ่างชัดในวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย ขาดความเชื่อถือในความสามารถของนักเรียน ทั้งการวางแผนงาน การตัดสินใจ และการมอบหมายความรับผิดชอบไม่ชัดเจน

3. การเข้ามามีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมนักเรียนมีน้อยมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกฎระเบียบ ขอบบังคับที่ไม่เปิดโอกาสให้

4. กิจกรรมนักเรียนที่จัดส่วนใหญ่มุ่งในเรื่องการแข่งขันมากเกินไป

5. กิจกรรมที่จัดขึ้นไม่มีความสัมพันธ์กับหลักสูตรสภาพการณ์และเหตุการณ์ในขณะจัด

6. สถาบันผลิตครู ไม่มีการเตรียมครู เมื่อออกไปปฏิบัติงานจึงขาดความรู้พื้นฐานของกิจกรรมนักเรียน

7. ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านนี้ไม่ได้รับการพิจารณาความดีความชอบจากผู้บริหารโรงเรียน หรือลดจำนวนชั่วโมงการปฏิบัติงานอื่น ๆ ลง

8. ขาดการประเมินผลในแง่ความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายพื้นฐาน

ข้อควรระวังตลอดจนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาเหตุที่นักเรียนไม่สนใจกิจกรรมนักเรียน และสาเหตุที่ทำให้การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนไม่บรรลุตามความมุ่งหมายนั้น ผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมนักเรียนจะต้องให้ความสนใจและศึกษาอย่างรอบคอบ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ระมัดระวังและหาทางแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพราะถ้าหากว่าขาดความระมัดระวัง ขาดความรู้ความเข้าใจตลอดจนขาดการวางแผนดำเนินการที่เหมาะสมแล้ว ก็ย่อมจะก่อให้เกิดผลเสียได้จากแนวคิดของ พันธ์ หันนาคินทร์ (พันธ์ หันนาคินทร์ 2513 : 161) และเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2520 : 111-112) พอสรุปเป็นรายชื่อได้ดังนี้

1. ทำให้ผลการเรียนเสียตกต่ำไป ถ้าหากว่าใช้เวลาเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนมากเกินไป
2. ทำให้งานของครูเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก โดยเฉพาะครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบในกิจกรรมนั้นโดยตรง
3. กิจกรรมที่จัดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดความรู้ในการจัด ผลที่ได้ออกมาไม่คุ้มกับเวลาที่เสียไป นอกจากเสียเวลาแล้วยังจะเสียเงินทั้งของนักเรียนและของโรงเรียน หรือนำภัยมาสู่โรงเรียน และอาจนำไปสู่การทำลายความมั่นคงของประเทศชาติได้
4. กิจกรรมบางประเภท เช่น การละคอน บางโรงเรียนต้องการทำให้ได้เหมือนละคอนอาชีพ และจริงจังมากเกินไป ผลที่ได้ในแง่ให้การศึกษาแก่นักเรียน กับเวลาที่เสียไปไม่คุ้มกัน
5. กิจกรรมนักเรียนถ้าจัดไม่ดีจะทำให้ให้นักเรียนไม่มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงนักเรียนที่มีความสามารถสูงจะได้เข้าร่วมกิจกรรม จึงทำให้เห็นว่ากิจกรรมเป็นเรื่องของคนส่วนน้อย นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนใช้จ่ายเงินค่ากิจกรรมของตน ก่อให้เกิดปัญหาทางวินัยขึ้นได้
6. กิจกรรมนักเรียนอาจเกิดการแตกแยกเป็นก๊กเป็นพวก เช่น การแข่งขันกีฬา
7. ครูบางคนมักจะอ้างว่าต้องมุ่งกับกิจกรรมนักเรียน ทำให้ขาดการสอนและคุณภาพของการสอนลดไป
8. ครูบางคนรับอาสาช่วยจัดกิจกรรม เพียงเพื่อหวังผลตอบแทนทางอื่น เช่น การค้า หรือเพื่อขึ้นเงินเดือน

ในการที่จะจัดกิจกรรมนักเรียนให้ได้ผลดีตรงตามความมุ่งหมายที่วางไว้ ไม่บังเกิดผลเสียต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียน จะต้องกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ ตลอดจนการดำเนินงานที่ชัดเจน รวมทั้งการกำหนด

โครงสร้าง รูปแบบ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานให้เหมาะสมด้วย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะ
ได้กล่าวถึงในบทต่อ ๆ ไป อาจกล่าวได้ว่าการที่จะป้องกันไม่ให้เกิดผลเสียในการจัดกิจกรรม
นักเรียนนั้น ผู้บริหารตลอดจนผู้เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้พื้นฐานในการจัดกิจกรรมนักเรียนด้วย

8.9 ชุมชนกับการจัดกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด้วย ภารกิจสำคัญ
ประการหนึ่งของโรงเรียน คือการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและช่วยพัฒนาชุมชนนั้น ๆ
กิจกรรมนักเรียนนับว่าเป็นสื่อกลางที่สำคัญในอันที่จะสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างโรงเรียนและ
ชุมชน ในขณะที่เดียวกันชุมชนก็มีส่วนช่วยอย่างสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน การจัด
กิจกรรมนักเรียนสามารถใช้โรงเรียนเป็นแหล่งกลางให้การศึกษาแก่คนทุกวัยในชุมชน
และสามารถใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษา สามารถใช้สถานที่และ
บุคลากรในโรงเรียนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน จึงนับได้ว่ากิจกรรมนักเรียนมีความสัมพันธ์กับ
ชุมชน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมนักเรียนจะต้องคำนึงถึงความต้องการ ขนบธรรมเนียม
วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนด้วย

เกี่ยวกับเรื่องนี้มีนักการศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่าผู้ปกครองนักเรียนสามารถช่วยให้
กิจกรรมนักเรียนประสบผลสำเร็จ ผู้ปกครองอาจช่วยได้หลายทาง เช่น ช่วยในการตัดสินใจใน
การจัดกิจกรรม เป็นผู้ฝึกซ้อมกีฬาบางอย่าง เช่น วิทยากร เป็นองค์ปาฐกในการประชุม
เป็นต้น ถ้าหากว่าผู้บริหารโรงเรียนมีกฐางแผน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ย่อมสามารถให้ชุมชน
ได้มีส่วนช่วยเหลือกิจกรรมนักเรียนได้อย่างมาก ซึ่งอาจเป็นในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ (เสริมศักดิ์
วิศาลาภรณ์ 2520 : 129-131)

1. ให้เข้าร่วมเป็นกรรมการวางแผนกิจกรรมนักเรียน
2. มีบุคคลในชุมชนที่ปรารถนาจะช่วยเหลือโรงเรียน ถ้าหากได้รับการขอร้องจาก
โรงเรียน เช่น
 - ก. เชิญมาสอนพิเศษในภาษาต่างประเทศ เช่น จีน ฝรั่งเศส
 - ข. บุคคลที่มีงานอดิเรก เช่น สะสมแสตมป์ สะสมเหรียญ ย่อมสามารถเชิญมา
พูดให้กับนักเรียนที่สนใจและมีความสนใจ
 - ค. บุคคลที่มีความสามารถพิเศษในการกีฬา ย่อมจะให้ความช่วยเหลือโดยการ
เป็นผู้ฝึกซ้อมนักกีฬาของโรงเรียน

- ง. บุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิต โรงเรียนสามารถเชิญมาบรรยายเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนปรารถนาประสบความสำเร็จในชีวิต
- จ. บุคคลที่เพิ่งครบเกษียณอายุ ยอมที่จะใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หากโรงเรียนเชิญมาเป็นวิทยากรในสาขาวิชาชีพของเขา
- ฉ. ผู้อำนวยการในสาขาอาชีพต่าง ๆ โรงเรียนย่อมสามารถเชิญมาแนะแนวทางอาชีพให้แก่นักเรียน

3. ในชุมชนย่อมมีสถานที่ที่น่าสนใจ เช่น สถานที่ทางประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์หรือบ้านคนที่สะสมของเก่า สถานที่สำคัญทางศาสนา โรงเรียน สามารถที่จะนำนักเรียนไปชมสถานที่เหล่านั้นเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาได้

4. เชิญมาร่วมเป็นที่ปรึกษากิจกรรมบางอย่าง เช่น การทัศนศึกษา

5. เชิญผู้ปกครองมีส่วนร่วมและร่วมงานในกิจกรรมที่สำคัญ ๆ เช่น การแห่เทียนพรรษา การแข่งขันกีฬา การแสดงละครของโรงเรียน เป็นต้น

ถึงแม้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ของเราจะดำรงอยู่ได้ด้วยเงินอุดหนุนจากรัฐ แต่ถ้าหากชุมชนได้มีส่วนเข้ามาช่วยเหลือ ย่อมจะช่วยให้โรงเรียนเจริญก้าวหน้าได้อีก

ในด้านของการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ประดับ นิลพังกา (ประดับ นิลพังกา 2524 : 179-187) ได้อธิบายไว้ โดยสรุปดังนี้

การจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอาจดำเนินการโดยแบ่งตามประเภทได้ดังนี้

1. กิจกรรมประเภทสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียน ศิษย์เก่า และผู้ปกครองนักเรียน ประกอบด้วย

1.1 ประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระเบียบ การจัดบริการ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และร่วมกันหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

1.2 โรงเรียนควรส่งสมุดรายงานผลการเรียน หรือแจ้งข่าวการเรียน ตลอดจนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้ผู้ปกครองรู้อย่างสม่ำเสมอ

1.3 จัดครูออกเยี่ยมเยียน พบปะผู้ปกครองในโอกาสต่าง ๆ

1.4 โรงเรียนควรมีสมาคมผู้ปกครองและครู เพื่อให้เป็นศูนย์กลางที่ครูและผู้ปกครองมาร่วมพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

1.5 โรงเรียนจัดกิจกรรมโดยจัดทำเอกสารเผยแพร่ เพื่อเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ในโอกาสอันควร เช่น โอกาสครบรอบปี ขึ้นปีการศึกษาใหม่ เป็นต้น

1.6 ทางโรงเรียนและครูควรจัดงานศิษย์เก่าของโรงเรียน เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่า

1.7 โรงเรียนควรเชิญศิษย์เก่าบางคนที่เหมาะสมผลสำเร็จในชีวิตการทำงานมาพูดให้ความรู้แนะแนวทางหรือข้อคิดเห็นแก่เด็กนักเรียนปัจจุบัน เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจ

2. กิจกรรมประเภทส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน การให้บริการทางด้านวิชาการ นับว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญประการหนึ่งที่ทางโรงเรียนควรจัดให้ชุมชน ซึ่งอาจดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 งานด้านเกษตร เช่น การทำสวนผัก เพื่ออาชีพ การเลี้ยงปลา เป็นต้น

2.2 งานวิชาชีพทางการใช้ฝีมือ เช่น งานปูน งานไม้ งานจักสาน เป็นต้น

3. กิจกรรมประเภทส่งเสริมความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน เช่น การเชิญวิทยากรหรือผู้มีความรู้สาขาต่าง ๆ มาบรรยาย ตามความต้องการของชุมชน เป็นต้น

4. กิจกรรมประเภทที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบางอย่างในโรงเรียน เช่น เชิญผู้ปกครองมาเป็นกรรมการเพื่อช่วยเสนอแนะในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

5. กิจกรรมประเภทสนับสนุนและร่วมกิจกรรมภายในชุมชน กิจกรรมของหมู่บ้านที่โรงเรียนควรเข้าร่วม ได้แก่

5.1 การร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน โรงเรียนอาจร่วมในการวางแผนและนำคณะกรรมการนักเรียนไปร่วมกิจกรรมด้วย

5.2 การจัดงานรื่นเริงของหมู่บ้าน โรงเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดด้วยทุกครั้ง

6. กิจกรรมประเภทดึงประชาชนมาร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน กิจกรรมที่ควรจัดในโอกาสต่าง ๆ เช่น

6.1 การจัดงานวันเด็กแห่งชาติ

6.2 การจัดงานปีใหม่

6.3 การจัดแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน

7. กิจกรรมประเภทส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม เช่น การจัดแห่เทียนพรรษา จัดงานทอดกฐิน-ผ้าป่าร่วมกับประชาชน จัดให้นักเรียนได้ไปร่วมพิธีสำคัญทางศาสนาเพื่อการศึกษา เป็นต้น

จะเห็นว่ากิจกรรมนักเรียนในส่วนที่จะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น อาจจัดได้ในหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการให้ความรู้ กิจกรรมที่ประชาชนเข้าสู่โรงเรียน หรือกิจกรรมเพื่อความร่วมมือประสานความคิดในรูปแบบต่าง ๆ กิจกรรมเหล่านี้นักเรียนจะมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ อยู่มากบ้างน้อยบ้าง และที่สำคัญก็คือกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างให้การจัดกิจกรรมนักเรียนบรรลุถึงจุดประสงค์ที่วางไว้เป็นอย่างดีด้วย

8.10 ตัวอย่างการจัดกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนที่จัดในโรงเรียนต่าง ๆ นั้น มีมากมายแตกต่างกันไปตามความต้องการและสภาพการณ์ต่าง ๆ ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างกิจกรรมที่นิยมจัดกันตามโรงเรียนต่าง ๆ ดังนี้

- 8.10.1 กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ
- 8.10.2 กิจกรรมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 8.10.3 กิจกรรมทางศาสนา
- 8.10.4 กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
- 8.10.5 กิจกรรมส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย
- 8.10.6 กิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด

8.10.1 กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ

กิจกรรมส่งเสริมวิชาการส่วนมากจะจัดในรูปของชุมนุมตามหมวดวิชาต่าง ๆ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 20-22) ได้เสนอแนะโครงการ การจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการในโรงเรียนไว้โดยละเอียดดังนี้

โครงการการจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการ

1. คำนำ

เพื่ออนุวัติการจัดกิจกรรมนักเรียนให้สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์
จึงเห็นสมควรส่งเสริมวิชาการในรูปของชุมนุมตามหมวดวิชา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัด
กิจกรรมส่งเสริมวิชาการในโรงเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2. จุดประสงค์

- 2.1 เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติในด้านวิชาการเพิ่มขึ้น
- 2.2 เพื่อส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 2.3 เพื่อส่งเสริมประสบการณ์และความถนัด
- 2.4 เพื่อสามารถนำความรู้ทางวิชาการไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันและ
อาจนำไปประกอบอาชีพได้
- 2.5 เพื่อให้รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
- 2.6 เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ
- 2.7 เพื่อให้มีความรับผิดชอบร่วมกัน
- 2.8 เพื่อให้รู้จักค้นคว้าและแก้ปัญหาในการทำงาน

3. สิ่งที่ต้องทำ ให้โรงเรียนจัดขึ้นตามแนวการดังนี้

ก. จัดชุมนุมออกเป็นชุมนุมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ชุมนุมวิทยาศาสตร์
2. ชุมนุมคณิตศาสตร์
3. ชุมนุมภาษาไทย
4. ชุมนุมภาษาต่างประเทศ
5. ชุมนุมสังคมศึกษา
6. ชุมนุมศิลปศึกษา
7. ชุมนุมพลานามัย

ข. หลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการ

1. ต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาลในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของชาติ
 2. ต้องส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนและครู-อาจารย์
 3. ต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง
 4. ต้องเป็นกิจกรรมเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 5. ต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้
 6. นักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมวิชาการตามที่ตนถนัดและสนใจ
 7. ครู-อาจารย์ ต้องเข้าร่วมดำเนินการทุกชุมนุม
 8. ครู-อาจารย์ ที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมวิชาการศึกษา หากความรู้และวิธีการจัดกิจกรรมอย่างกว้างขวางอยู่เสมอ
 9. ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่า กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ ไม่เหมาะสมให้สั่งยกเลิกกิจกรรมนั้นเสีย
 10. ให้โรงเรียนควบคุมการเงินของแต่ละชุมนุมให้เป็นไปตามระเบียบ และประหยัด
 11. ต้องมีโครงการ ระเบียบการจัดกิจกรรมนั้น ๆ และต้องได้รับการอนุมัติจากหัวหน้าสถานศึกษา
 12. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมต้องเป็นครู-อาจารย์ และนักเรียน ปัจจุบันของโรงเรียน ส่วนวิทยากร ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา
 13. การที่จะจัดให้มีกิจกรรมใด ๆ หรือไม่ ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษานั้น ๆ
 14. ให้หัวหน้าสถานศึกษาควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวัตถุประสงค์
6. สิ่งที่ต้องเตรียมการ
1. สถานที่ทำการชุมนุม
 2. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของชุมนุม
 3. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับชุมนุม คือ ที่ปรึกษา กรรมการประสานงานและติดตามผล กรรมการ สมาชิกและวิทยากร
 4. ระเบียบการของชุมนุมที่ไม่ขัดต่อระเบียบ หลักเกณฑ์ของโรงเรียนและราชการ

4. การประเมินผล

ดูจากพฤติกรรมและผลงาน

5. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 5.1 กรรมการแต่ละฝ่ายอาจเพิ่มผู้ช่วยฝ่ายได้ตามความเหมาะสม
- 5.2 จำนวนสมาชิกของแต่ละชุมนุมควรจะต้องได้สัดส่วนกัน
- 5.3 ชุมนุมอื่น ๆ อาจจัดดำเนินการตามแนวของชุมนุมวิทยาศาสตร์ (ตั้งรายละเอียดในภาคผนวก) โดยปรับปรุงรายละเอียดตามความเหมาะสม
- 5.4 อายุการดำเนินการชุมนุมไม่เกิน 1 ปี
- 5.5 กรรมการที่ปรึกษาต้องรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมอย่างใกล้ชิด
- 5.6 การเขียนโครงการให้ระบุรายละเอียดให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ
- 5.7 การทำโครงการให้ยึดหลักสูตร โครงการสอน คู่มือครูเป็นหลัก

ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาในรูปของชุมนุมต่าง ๆ นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดเตรียมการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สถานที่เพื่อเป็นที่ทำการของชุมนุมต่าง ๆ
2. งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของชุมนุม
3. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับชุมนุม คือที่ปรึกษา กรรมการประสานงานและติดตามผล กรรมการ สมาชิก และวิทยากร
4. ระเบียบการของชุมนุมที่ไม่ขัดต่อระเบียบหลักเกณฑ์ของโรงเรียนและราชการ

อย่างไรก็ตามชุมนุมต่าง ๆ ในโรงเรียนนั้นนอกจากจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมวิชาการโดยตรงแล้วยังเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมที่นักเรียนช่วยกันจัดขึ้นภายในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ชีวิตมากขึ้น ดังนั้น ชุมนุมนักเรียนจึงอาจแยกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ชุมนุมวิชาการ เช่น ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมภาษาไทย เป็นต้น
2. ชุมนุมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการโดยตรง เช่น ชุมนุมทางสังคมและนันทนาการ ชุมนุมที่จัดกิจกรรมบริการสาธารณะ หรือชุมนุมที่เกี่ยวกับความสนใจพิเศษของนักเรียน เป็นต้น

ดังนั้น ชุมนุมที่จัดตั้งขึ้นในโรงเรียน นอกจากจะช่วยส่งเสริมวิชาการโดยตรงแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์ทั่ว ๆ ไปในการจัดชุมนุมดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 70)

1. ส่งเสริมความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ส่งเสริมให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และระบายพลังงานในทางที่ถูก
3. เพิ่มพูนความรู้ และความชำนาญของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในวิชาที่เรียนตามหลักสูตร และส่งเสริมให้นักเรียนสนใจในวิชาที่เรียนมากยิ่งขึ้น
4. ส่งเสริมการอยู่และการทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย กล่าวคือ ฝึกให้รู้จักรับผิดชอบ ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ตลอดจนการปรับตัวของนักเรียนในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ และฝึกให้รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง
5. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนให้ดีขึ้น เพราะในการทำกิจกรรมเด็กจะตั้งข้อสงสัยและคำถามจากครู ลูกศิษย์จะถามคืนครู การที่ได้ทำงานร่วมกันและฝึกคิดกับครูก่อให้เกิดความสนใจยิ่งขึ้นและดี

6. เป็นการจัดประสบการณ์ให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
7. ช่วยให้นักเรียนค้นพบและทราบถึงความสามารถพิเศษ ความถนัดตามธรรมชาติ และความสนใจของเขาเอง ทำให้มีโอกาสดำเนินการได้ฝึกให้เกิดทักษะมากขึ้นอันอาจเป็นช่องทางได้ยึดถือเป็นอาชีพได้

8. ให้โอกาสแก่นักเรียน ได้ประสบผลสำเร็จในสิ่งหนึ่งสิ่งใดนอกเหนือไปจากการเรียนวิชาตามหลักสูตร และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีสัมพันธภาพอันดีระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน

9. เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าใจถึงความประพฤติอันดีงามว่าเป็นอย่างไร การที่โรงเรียนจะจัดตั้งชุมนุมต่าง ๆ ขึ้นภายในโรงเรียนนั้นมีสิ่งที่จะต้องคำนึงดังนี้

1. ความต้องการ ความสนใจและความสามารถของนักเรียน
2. เวลาที่จะใช้ทำกิจกรรมและประโยชน์ที่จะได้รับ
3. สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องใช้และเงิน
4. จำนวน ครู นักเรียน และความสามารถของครู
5. ความกระตือรือร้นของครู
6. ชุมนุมที่จัดต้องสอดคล้องกับประเภทและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

เพื่อให้การจัดชุมนุมต่าง ๆ ในโรงเรียนดำเนินไปด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โรงเรียนอาจกำหนดระเบียบของโรงเรียนว่าด้วยการจัดตั้งชุมนุมในโรงเรียนดังตัวอย่างต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 110-112)

ระเบียบโรงเรียน.....
ว่าด้วยการจัดตั้งชุมนุมในโรงเรียน

ชุมนุมกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน จะต้องอยู่ในความดูแลของคณะกรรมการดำเนินงาน
 จัดกิจกรรมนักเรียน โดยมีระเบียบดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1
จุดประสงค์

- ข้อ 1 เพื่อให้เป็นระเบียบวินัย
- ข้อ 2 เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ข้อ 3 เพื่อให้มีความเข้าใจ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- ข้อ 4 เพื่อให้มีความซาบซึ้งในคุณค่าและดำรงส่งเสริมเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมอันงามของไทย
- ข้อ 5 เพื่อส่งเสริมความสามัคคี และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักเรียน
- ข้อ 6 เพื่อให้นักเรียนรับผิดชอบในการจัดกิจกรรม และระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ตลอดจนระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ
- ข้อ 7 เพื่อให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบในการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนการปกครองตนเองภายในขอบเขตของกฎหมาย
- ข้อ 8 เพื่อให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม

หมวด 2 สมาชิก

นักเรียนซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนปัจจุบัน จะต้องเป็นสมาชิกของชุมนุมใดชุมนุมหนึ่ง ตลอดเวลาที่กำลังศึกษาอยู่ โดยเป็นสมาชิกได้ชุมนุมเดียวแต่ร่วมในกิจกรรมได้ทุกชุมนุม

หมวดที่ 3 การจัดตั้งชุมนุม

ข้อ 1 ประเภทของชุมนุม

- 1.1 ชุมนุมภาษาไทย
- 1.2 ชุมนุมสังคมศึกษา
- 1.3 ชุมนุมวิทยาศาสตร์
- 1.4 ชุมนุมคณิตศาสตร์
- 1.5 ชุมนุมพลานามัย
- 1.6 ชุมนุมภาษาอังกฤษ
- 1.7 ชุมนุมภาษาต่างประเทศที่ 2
- 1.8 ชุมนุมศิลปศึกษา
- 1.9 ชุมนุมศิลปปฏิบัติ
- 1.10 ชุมนุมนันทนาการ
- 1.11 ชุมนุมทัศนศึกษา
- 1.12 ชุมนุมนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม
- 1.13 ชุมนุมห้องสมุด
- 1.14 ชุมนุมสหกรณ์
- 1.15 ชุมนุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย
- 1.16 ชุมนุมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย
- 1.17 ชุมนุมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

- 1.18 ชุมนุมผู้นำเพื่อประโยชน์
- 1.19 ชุมนุมพุทธศาสน์
- 1.20 ชุมนุมดนตรีไทย
- 1.21 ชุมนุมดนตรีสากล
- 1.22 ชุมนุมดุริยางค์
- 1.23 ชมรมพฤกษชาติ
- 1.24 ชมรมพัฒนาชนบท

ฯลฯ

- ข้อ 2 จุดประสงค์และระเบียบข้อบังคับของชุมนุม จะต้องไม่ขัดต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน หรือของกระทรวงศึกษาธิการ และจะต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานศึกษา
- ข้อ 3 กิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องมีลักษณะ ดังนี้
 - 3.1 ส่งเสริมนโยบายของรัฐบาล
 - 3.2 ส่งเสริมความสามัคคี
 - 3.3 เป็นการประหยัด
 - 3.4 สอดคล้องกับจุดประสงค์ของระเบียบการจัดตั้งชุมนุม
- ข้อ 4 การสมัครเข้าเป็นสมาชิกของชุมนุมใดชุมนุมหนึ่ง ต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ
- ข้อ 5 จะต้องดำเนินงานในนามของโรงเรียน และการจัดกิจกรรมนอกโรงเรียนจะต้องได้รับความเห็นชอบ หรือได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานศึกษา

หมวดที่ 4

ระเบียบข้อบังคับของชุมนุมจะต้องมีสาระสำคัญ คือ

- ข้อ 1 ต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุม
- ข้อ 2 การเลือกตั้งกรรมการ
 - 2.1 ประธานและรองประธานชุมนุม ให้เลือกโดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุม
 - 2.2 กรรมการคนอื่น ๆ ให้เลือกโดยประธานและรองประธานชุมนุมนั้น

หมวดที่ 5 การสิ้นสุดของชุมนุม

- ข้อ 1 เมื่อไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุม
- ข้อ 2 เมื่อไม่มีสมาชิกสนใจพอควร
- ข้อ 3 เมื่อไม่สามารถจะดำเนินการต่อไปได้ ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ
- ข้อ 4 หัวหน้าสถานศึกษา มีคำสั่งให้ยุบชุมนุม

จากชุมนุมที่จัดตั้งขึ้นจะต้องมีระเบียบข้อบังคับของชุมนุมซึ่งระเบียบข้อบังคับของชุมนุมควรประกอบด้วยสาระสำคัญต่อไปนี้

1. ชื่อของชุมนุม
2. ความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์
3. การเข้าเป็นสมาชิก
4. สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก
5. การบริหารงาน

กระทรวงศึกษาธิการได้แสดงตัวอย่างระเบียบข้อบังคับของชุมนุมไว้ดังนี้

(กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 113-114)